

MONGOLIAN A1 – STANDARD LEVEL – PAPER 1
MONGOL A1 – NIVEAU MOYEN – ÉPREUVE 1
MONGOL A1 – NIVEL MEDIO – PRUEBA 1

Thursday 13 May 2010 (afternoon)
Jeudi 13 mai 2010 (après-midi)
Jueves 13 de mayo de 2010 (tarde)

1 hour 30 minutes / 1 heure 30 minutes / 1 hora 30 minutos

INSTRUCTIONS TO CANDIDATES

- Do not open this examination paper until instructed to do so.
- Write a commentary on one passage only. It is not compulsory for you to respond directly to the guiding questions provided. However, you may use them if you wish.

INSTRUCTIONS DESTINÉES AUX CANDIDATS

- N'ouvrez pas cette épreuve avant d'y être autorisé(e).
- Rédigez un commentaire sur un seul des passages. Le commentaire ne doit pas nécessairement répondre aux questions d'orientation fournies. Vous pouvez toutefois les utiliser si vous le désirez.

INSTRUCCIONES PARA LOS ALUMNOS

- No abra esta prueba hasta que se lo autoricen.
- Escriba un comentario sobre un solo fragmento. No es obligatorio responder directamente a las preguntas que se ofrecen a modo de guía. Sin embargo, puede usarlas si lo desea.

Доорх хоёр зохиолын **аль нэгийг** сонгон тайлбарлаж бич.

1.

Хэрээ шаазгай хоёр хэрмийн нуруу дээр хэлэлцэж нэгэн суужээ. Хэрээг шаазгай нь “Хэ гуай” гэдэг асанжээ. Шаазгай нь: “Хэ гуай, өглөө эрт босч, хаа явж, юу үзэж энд ирэв?” гэтэл, хэрээ өгүүлрүүн: “Би энэ өглөө эрт босч идэш олодох магадгүй хэмээн санаж явтал, энэ хойно нэгэн айлын гадна нэгэн үхэр, нэлээд хонь, ямааны хамт уяатай байхыг үзэв. Үүнээс өөрийн аманд идэш олодох магадгүй хэмээн санаж тэрэгний дугуйн дээр сууж байлаа. Гэтэл гэртээс амандаа маань номыг уншсан, хоёр гартаа шар модон эрихийг барьсан гэлэн лам гараад хонь, ямааны дэргэд хүрч ирж тарган нэгийг үзэж тааламжтайгаар баясаж, эцэнхий нэгийг үзэж “Энэ мууд дэлхийн ногоо эс олдов уу?” хэмээн ихэд уурсаж харааж байв. Тэндээс тэр лам үнээний дэргэд хүрч очоод “Хөхүүл үнээ тул хүч нь нимгэн байна. Хөгшин үхэр тул мах нь хатуу болбуу. Гэвч хүүхэддээ идүүлмүй” хэмээгээд гэртээ орон хоймроо сууж хоёр эрихээ холбож өвөрлөөд хормойгоо хаттал шуугаад ходоодны сүлбүүрийг зорж суув. Гэтэл гаднаас яргачин хүн хүрч ирээд, үнээний дөрвөн хөлийг шинэ сайн дээсээр чидтэл хүлээд аман хүзүүнд нь шаах хутгыг гаргахад үнээ тийчилж ядан янцаглаж нүд нь бүлтэлзэн нулимс асгаруулж ийн өгүүлрүүн: “Аяа намайг анх төрөх цагт ам хоншоорыг минь өвөрлөж ач үртэйгээ адил хайрлаж өсгөөд, амтат цагаан сүүг минь хувааж уугаад, адгийн сүүлд нь арьс маханд минь шунахайрч алтан амь зүрхэнд минь хутга шаагаад ажиггүй хөөрөлдөж суудаг чинь та нарын юутай гайхамшиг!” хэмээн өгүүлээд, үнээний амь тасрав. Орой болсны хойно, өнчин болсон тугал нь ирээд, ижил олон нөхдийнхөө дундаас эхийгээ эрж цөхрөөд, гэрийн дэргэд ирж гингинэн мөөрөх нь: “Элбэг шимийг хөхөхөд сүүн далай мэт ээж минь. Ижил нөмөрт нь хэвтэхэд сүмбэр уул мэт ээж минь. Эвий хонгор намайгаа орхиод аймаг олон ханиасаа салаад, алс холын газар явав уу даа. Ижил нөхдөөсөө салаад энэ бие нь эндэгдэлгүй мэнд яваа болов уу даа, эрж гүйвээс олодох болов уу?. Энэ насандаа дахин уулзах болов уу?” хэмээн орилон бархирч яваад гаднаа ирж гэрээ тойрч явтал, шир дэлгэснийг үзэж шиншин үнэрлэж шийдвэрлэн таньж багтран зовж баас шээс алдаж бархирч орилж байв. Бас түүний далимаар уяатай хонь, ямаад “Нэгэнт ингэж уяснаас хойш манай амийг хэн ч аврах вэ?” гэж майлалдаж бархиралдан байв. Түүнийг үзээд улай дагасан муу хар хэрээ би уярахын сэтгэл төрж урамгүй санагдаж эргэцүүлэн бодвоос улаан шарыг эдэлсэн шагжийн гэлэн эдгээр олон амьд үхсэн адгуусны зовлонг эрхбиш ихээр эс мэдээгүй боловч бага сагаар мэдэж сонссон болов уу? Тиймийг мэдсэн боловч тэвчиж чадаагүйг бодоод тэрэгний дугуй дээр дэгдэн нисч давшин сууж байлаа, би. Гэтэл тэр лам гарч хараад энэ муу хар хэрээ хүрч ирээд хамаг махыг бузарлана. Харваж ална гэж хавчаахай нум сум нэгийг хийж байна. Тэгэхийг үзээд шившигтэй явдлыг нэгэнт үйлдсэн эдний зүрхэнд ад шингэв үү? хэмээн санаад айхын ихэд энд нисч ирэв” гэхэд шаазгай нь өгүүлрүүн: “Хэ гуай, та бид хоёр ертөнцийн тийм заншлыг хэзээ ямагт хэлэлцээд гүйцэхгүй. Ширүүн догшин зантай, шингэн шимд таалалтай, шилбэлзэх их овтой, шидэт өгүүзэр ламыг залаад, хэнгэрэг цангаа дэлдээд хэрэг заслаа үйлдүүлвээс босон босон мөргөөд бодон бодон өргөөд хүндлэх хүлээх нь их л байна. Уранхай муу дээлтэй, туранхай муу царайтай, номхон

- төлөв ламыг залаад боть дэвтрээ уншуулваас босолгүй сууж байхаас гадна шимтэй хоол ундаа өөрсдөө хэрэглээд шингэн цав манзыг хуврагт барих явдал байдаг билээ”. Хэрээ өгүүлрүүн: “Залж уншуулах нь гайхамшигтай боловч зарцлаад өмнүүр хойгуураа гүйлгэдэг бас нэгэн заншил буй”.
- 50 Шаазгай өгүүлрүүн: “Хэ гуай, та бид хоёр энэ ертөнцийн хүний заншлыг хэзээ ямагт хэлэлцээд гүйцэхгүй. Харин бурхантай сүмийн саравчин доор хоргодож, бурсан хуврагуудын номын дууг сонсож, буртаг нүгэл хилэнцээс нүд далд суувал бодгил бидэнд тустай” хэмээн нисч одов оо.

*Агваанхайдав “Хэрээ шаазгай хоёрын хэлэлцсэн үгс”,
Ц.Дамдинсүрэн “Монголын уран зохиолын дээж зуун
билиг оршивой” 1956 номоос*

- Энэхүү зохиолын бүтцийг тайлбарла.
- Энэ зохиолд уран дүрслэлийн ямар арга хэрэглэснийг тайлбарла.
- Зохиолчийн уншигчдад хүргэхийг зорьсон гол санаа юу вэ?

2.

Тэртээ олон галавын урьд
Түүнчлэн ирсэн бурхадаар
Тэнцэшгүй шашин номыг
Тэмдгийн төдийхөн боловч
5 Тэсвэрлэн орхиж гансралгүй
Тэтгэн харуулдаж сахихаар
Тэр цагт ам авсан
Тэнгэр эсэрүн хурмаст минь
Түүнийг дагалдав хэмээсэн
10 Тэргүүлшгүй орчлонгийн төв дунд
Тэнэж төөрч энэлсэн
Тэнэг мунхгийн туйлд хүрсэн
Тэрсүүд олон бид нар чинь
Тэсэхүйеэ бэрх ган зудад баригдсанаа
15 Тэнхээгээрээ бахирч айлтгая.
Тэгш мянган нүдээрээ болгоо.
Тэлүүн уужим сонор чихээ тусга.
Тэгэв ингэв хэмээн унтууцалгүй
Тээглэж дүрвэлгүй таалан соёрх.
20 Хэдүйхэн цагаас наашид
Хэвээ олж дасалцсан
Хэлэлцэж сэтгэл санаа нийлэлцсэн
Хэдхэн хот улс чинь
Хэргийн учир бүдүүвчлэн
25 Гэсгээж тогтоосон цааз ёсыг
Хэний ч нүүрт хөнгөвчлөн орхихгүй.
Хээл хахуулийг шунахайран хураадаггүй
Хээээд нэгэн зантай залан Цэдэнсамбуу
Хувьсын цөөхөн малаа өсгөсөн
30 Хурал жасын сүргийг хадгалсан
Хуучин шинэ нүүдэллэн ирсэн бүгд
Хувраг олны манжны тухайд
Хуримталсан сүүнийхээ дээжийг өргөж
Хуурмаггүй гурван эрдэнэд залбирч
35 Худалгүй үнэн сүсгээр мөргөө.
Хур бороог оруулан хайрла.
Өчүүхэн дорой бид нарыгаа
Үзэж болгоож байна уу та.

*“Тэнгэрээс хур бороо гуйж тавьсан ерөөл”,
Ц.Дамдинсүрэн “Монгол уран зохиолын дээж бичиг
зуун билиг оршивой” 1956 номоос*

- Ерөөлийн зохиомжийн онцлогийг тайлбарла.
- Зохиогч ерөөлийн гол үзэл санааг хэрхэн илэрхийлснийг тайлбарла.
- Энэхүү зохиолын хэл найруулгын онцлогийг тайлбарла.